

Адміністративне право і адміністративний процес, інформаційне право

ІВАНЦОВ В.О.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної діяльності
органів внутрішніх справ (*Харківський
національний університет внутрішніх справ*)

ВУЙМА А.Г.,

слухач магістратури факультету № 1
(*Харківський національний університет
внутрішніх справ*)

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: МЕЖА МІЖ УПРАВЛІННЯМ ТА НЕЗАЛЕЖНІСТЮ У СЛУЖІННІ СУСПІЛЬСТВУ

У статті автор піднімає питання щодо встановлення межі між управлінням Національною поліцією та її незалежністю у служінні суспільству. Як наслідок, детально розглянуті повноваження МВС України щодо державного регулювання діяльності Національної поліції. Автор визначає повноваження МВС України, які мають характер управлінських та пропонує внести зміни до чинного законодавства.

Ключові слова: Національна поліція, управління, державне регулювання, виконавча влада.

В статье автор поднимает вопрос об разграничении управления Национальной полицией и ее независимостью в служении обществу. Как следствие детально рассмотрены полномочия МВД Украины относительно государственного регулирования деятельности Национальной полиции. Автор опеределяет полномочия МВД Украины, которые имеют характер управленческих и предлагает внести изменения к действующему законодательству.

Ключевые слова: Национальная полиция, управление, государственное регулирование, исполнительная власть.

The author raises the question of delimitation of the control of the National Police and its independence in the service of society. As a consequence, considered in detail the powers of the Ministry of Interior of Ukraine on state regulation of the National Police. Author

home's powers of Ministry of Internal Affairs of Ukraine, which have the character of management and proposes changes to the current legislation.

Keywords: National Police, management, government regulation, the executive power.

Вступ. З часу проголошення Україною незалежності в суспільстві відбулись кардинальні державні та економічні зміни. Сучасний етап розвитку України як демократичної, незалежної, соціальної та правової держави потребує якісних змін у всіх сферах життя громадянського суспільства. Особливу увагу привертає сфера соціального управління. Її складовими є державне управління, яке спрямоване на державу та державну владу, а також публічне адміністрування, для якого ключовими елементами є суспільство та публічна влада. Відповідна сфера потребує реформування, оскільки саме вона впроваджує демократичні цінності та сприяє сталому розвитку нашої держави в процесі суспільної трансформації. Крім цього, на державних службовців вказаної сфери покладено обов'язки з нормативно-правового забезпечення життєдіяльності суспільства, утвердження та забезпечення прав і свобод людини (ст. 3 Конституції України [1]). Кардинально нових підходів, і навіть перегляду, потребують також питання щодо надмірної централізації влади, бюрократизму усіх державних структур та авторитарно-дисциплінарної моделі управління, що притаманна деяким державним органам, у тому числі й правоохоронним.

Об'єктивні обставини та події, що відбувалися та досі мають місце в житті української спільноти (поява нових суспільних відносин, процеси глобалізації та євроінтеграції, поширеність корупції в усіх прошарках владних інституцій, лобізм інтересів, низький професіоналізм державних службовців, політичні та суспільні зміни 2013-2014 рр., загострення внутрішньої соціально-політичної ситуації та ін.) обумовили перехід від радянського минулого – української мілітаризованої системи органів внутрішніх справ до європейського майбутнього – створення органу, який повинен відповідати сучасним демократичним, соціально-економічним та політичним реаліям, а також забезпечувати реалізацію та захист основоположних прав, свобод та

інтересів людини і громадянина, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного управління та трансформації цієї системи досліджували такі науковці як В. Б. Авер'янов, Г. В. Атаманчук, Ю. П. Битяк, В. Ю. Малиновський, В. В. Мартиненко, Н. Р. Нижник, О. Ю. Оболенський, С. Г. Стеценко, та ін.

Теоретичні і методичні основи управління в органах внутрішніх справ розробляли О. М. Бандурка, В. М. Василенко, І. П. Голосниченко, М. М. Дорогих, З. Р. Кісіль, Л. В. Коваль, М. В. Ковалів, В. Д. Опришко, В. Л. Ортинський, О. С. Панченко, В. М. Плшкін, М. В. Романенко, О. Ю. Синявська та інші.

Стратегією розвитку органів внутрішніх справ України (ОВС), яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів внутрішніх справ від 22.10.2014 № 1118-р [2] передбачено, що визначальними недоліками є застаріла структура Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України) та система відомчого управління, які утримують МВС України на стадії непропорційно великого «міністерства міліції». У результаті передбачено створення Національної поліції як окремого центрального органу виконавчої влади. При цьому усі рішення поліції мають бути вмотивовані законом та підтримані судом, а не диктуватися урядом та побажаннями політичних партій. В свою чергу головною умовою побудови управлінських взаємовідносин між МВС України та службами мала стати фінансова та організаційно-управлінська самостійність кожної зі служб (як окремого центрального органу виконавчої влади), отримана в результаті реформування та розроблення власної стратегії розвитку.

З прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» [3] органи міліції були ліквідовані, а сфера їх компетенції крізь призму концепції «служіння суспільству» перейшла до новоствореного центрального органу виконавчої влади – Національної поліції (поліції), на який покладено завдання щодо надання широкого спектру послуг. Більше того прийняття окресленого закону започаткувало новий період в історії правоохоронних органів. Тож і процес управління органами поліції перебуває лише на

стадії становлення, а значить є нетривалим і малодослідженим, а окремі дефініції, теоретичні положення наукою ще не сформовано. Особливої уваги потребують питання відмежування процесів управління Національною поліцією від умов її незалежності у служінні суспільству.

Постановка завдання. Отже, мета даної статті полягає у визначенні поняття, яке може бути характерним для визначення сфери повноважень МВС України по відношенню до Національної поліції України, окреслені сфери повноважень МВС України по відношенню до Національної поліції, що надасть можливість зробити висновок про межу між управлінням Національною поліцією та її незалежністю у служінні суспільству.

Результати дослідження. З метою відмежування процесів управління Національною поліцією від умов її незалежності у служінні суспільству, пропонуємо розглянути окремо кожен із цих компонентів.

У найширшому змісті управління означає керівництво чим-небудь (або ким-небудь). Але обмежуватися даною дефініцією не варто, оскільки вона змінюється в залежності від сфери діяльності людини, яка здійснює керівництво по відношенню до інших людей. Слід зауважити, що ми розглядаємо процеси управління лише у соціальних системах, тобто управління людьми.

Соціальне управління – це вплив на будь-яку соціально-економічну систему, що має за мету її впорядкування, збереження якісної специфіки, вдосконалення та розвиток, і зумовлено суспільним характером праці, а також необхідністю спілкування людей у процесі праці [4, с. 117].

О. М. Бандурка виділяє такі ознаки соціального управління: 1) має місце де є спільна діяльність людей; 2) його головною метою є вплив на учасників, що упорядковує їх спільну діяльність та додає взаємодії людей організованості; 3) головним об'єктом впливу – є поведінка (дії) учасників спільної діяльності, їхні взаємини; 4) своєї мети воно досягає в межах суспільних зв'язків, що є по суті управлінськими відносинами; 5) базується на визначеній співвідпорядкованості воль

людей – учасників управлінських відносин, тому що їхні відносини мають свідоме-вольове опосередкування; б) має потребу в особливому механізмі його реалізації, що уособлюють суб'єкти управління [5, с. 14]. У свою чергу, одним із різновидів соціального управління є державне управління, під яким розуміють діяльність держави (органів державної влади), спрямовану на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [6, с. 157].

Підтримаємо точку зору, що серед ознак державного управління, головними є: 1) наявність організуючої діяльності, у результаті якої виникають конкретні, управлінські за змістом відносини. 2) наявність суб'єкта, наділеного владними повноваженнями для здійснення управлінських функцій та об'єкту управління; 3) владний характер відносин, що виникають у процесі його здійснення; 4) організуюча діяльність державно-владного характеру полягає у виконанні та розпорядництві згідно з вимогами закону, тобто є підзаконною, ґрунтується на чинному законодавстві; 5) управлінський вплив, який виникає під час цієї організуючої діяльності і налагодження управлінських відносин, може мати різний за своїми параметрами характер: це і державне регулювання, і централізоване керівництво, і оперативне управління; 6) державне управління, функціонуючи у правовому полі чинного законодавства, у випадку його порушення, тягне за собою юридичну відповідальність [7, с. 10].

Розглядаючи питання державного управління, необхідно зазначити, що до реформування правоохоронних органів України, органи внутрішніх справ, разом з усіма іншими органами державного управління, функціонували як апарат, підпорядкований органам державної влади. Вони склалися з різних підрозділів, які мали відповідні функції і повноваження. У своїй сукупності ці особливості надавали право визначати органи внутрішніх справ як різновид органів державного управління.

Саме по собі управління в органах внутрішніх справ, як визначає його О.М. Бандурка – це різновид державного управління, яке повинно забезпечувати

взаємодію систем, підрозділів і служб органів внутрішніх справ як єдиного цілого з метою виконання поставлених перед ними завдань у сфері внутрішніх справ держави [5, с. 19].

Аналіз наведених понять, ознак соціального та державного управління надає змогу дійти висновку, що управлінню в органах внутрішніх справ притаманні аналогічні ознаки. При цьому необхідно розуміти, що де-факто поняття «органів внутрішніх справ» та «міліції» були ототоженні як на теоретичному, так і практичному рівнях.

В свою чергу Національна поліція, яка як ми вже відмічали, де-факто замінила міліцію, визначена як центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. При цьому діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом (ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію»). Окреслений підхід законодавця до формулювання зазначених вище положень цілком охоплюється положеннями Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [8].

Конституція України зазначає, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, спрямовує та координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади (ст. 113), тобто здійснює контроль за всіма ланками виконавчої влади. При цьому, Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України. Отже, опосередковано Національна поліція відповідальна перед Президентом України, підконтрольна і підзвітна Верховній Раді України.

Відповідно до положень Закону України «Про Національну поліцію» безпосереднім керівником, що здійснює управління органами Національної поліції є керівник поліції, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом

Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра внутрішніх справ України.

Згідно ст. 22 Закону України «Про Національну поліцію» керівник поліції очолює поліцію та здійснює керівництво її діяльністю, вносить на розгляд Міністра внутрішніх справ України пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання поліцейських послуг, представляє у визначеному порядку поліцію у відносинах з іншими органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, іншими організаціями в Україні та за кордоном, звітує перед Міністром внутрішніх справ України про виконання покладених на поліцію завдань і повноважень, вносить Міністру внутрішніх справ України пропозиції про утворення територіальних органів поліції, які є юридичними особами публічного права, забезпечує дотримання визначеного Міністром внутрішніх справ України порядку обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України і поліцією, приймає у визначеному порядку рішення про розподіл бюджетних коштів, розпорядником яких є поліція тощо. Як уявляється, саме наведені нами повноваження чудово характеризують сферу управлінських повноважень керівника поліції. Разом з тим низка повноважень керівника поліції потребують свого погодження з Міністром внутрішніх справ України.

У відносинах з поліцією Міністр внутрішніх справ України: 1) забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також надання поліцейських послуг та контролює її реалізацію поліцією; 2) забезпечує нормативно-правове регулювання діяльності поліції, погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені поліцією та Міністерством внутрішніх справ України проекти законів, актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності поліції; 3) затверджує стратегічні програми діяльності та визначає пріоритетні напрями роботи

поліції, шляхи виконання покладених на неї завдань, затверджує плани її роботи; 4) забезпечує виконання міжнародних договорів України, що належать до сфер діяльності поліції; 5) забезпечує ведення та використання баз (банків) даних, визначає порядок обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України, поліцією та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України; б) приймає рішення про розподіл бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство внутрішніх справ України; 7) виконує інші обов'язки відповідно до цього та інших законів України (ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію»).

На наш погляд, очевидно, що Міністр внутрішніх справ наділений широким спектром повноважень щодо діяльності поліції, оскільки він не тільки забезпечує координацію та спрямування політики діяльності органів Національної поліції, але й реалізує ряд інших повноважень покладених на нього законом. У зв'язку з цим, МВС України втрачає роль координуючого органу, а набуває рис керівного органу, на який покладено обов'язки щодо управління. У свою чергу, керівник Національної поліції набуває рис «керованого», який поєднаний із керівником субординаційними зв'язками.

Яскравим прикладом реалізації з боку МВС України по відношенню до органів Національної поліції України управлінських функцій стало проведення заступником Міністра внутрішніх справ України Сергієм Яровим селекторної наради у якій взяли участь керівники поліції. Зокрема заступник міністра внутрішніх справ заявив, що правоохоронні органи перебувають на посиленому варіанті несення служби через імовірність провокацій. Також він додав, що вони тримають ситуацію під контролем, наголосив на необхідності проведення роз'яснювальної роботи із організаторами та учасниками масових заходів [9].

У контексті розгляду аспекту «служіння суспільству» зазначимо, що під цим терміном необхідно розуміти готовність поліції ефективно реагувати на заяви окремих громадян, підтримувати з ними постійний зв'язок та інформувати про хід розгляду їх справ. Вбачається, що жодна із заяв та скарг громадян не залишиться

неzareєстрованою та своєчасно нерозглянутою, незалежно від того, має заявник будь-які привілеї або ж навпаки – є обмеженим у частині реалізації певних прав.

Одночасно від поліції очікується високий рівень толерантності до вразливих груп населення, які потребують на підвищену увагу та додатковий захист своїх прав з боку поліції. До таких груп зазвичай відносять представників етнічних меншин, мігрантів та шукачів притулку, людей з фізичними або психічними вадами, людей похилого віку та дітей. Поліція повинна здійснювати постійний моніторинг ситуації щодо потреб цих категорій населення, розроблювати відповідні програми або плани заходів щодо надання їм додаткової допомоги, відслідковувати їх ефективність та бути одним із ініціаторів загальнодержавного процесу соціальної адаптації окремих категорій населення [10].

Дефініція поняття «служіння суспільству» знаходить своє втілення й у інших положеннях Закону України «Про Національну поліцію». Зокрема, згідно статті 6 поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

У статті 12 вказаного закону зазначено, що поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Стосовно толерантності поліції, то дана теза знаходить своє закріплення в її основних завданнях, серед яких одним з основних є надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, а також в статті 31, що визначає превентивні заходи поліції. Розглянемо, наприклад, один з таких заходів – поліцейське піклування. Останнє являє собою соціально орієнтований превентивний

захід, що застосовується стосовно: осіб віком до 16 років, яка залишилися без догляду; особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення; особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим; особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі. Слід відзначити, що інститут поліцейського піклування є певним чином новелою для правоохоронної практики сучасної України. Де-факто, поліцейське піклування здійснювалося й раніше органами міліції, але на рівні законодавства про міліцію було недостатньо регламентоване. Разом із тим, детальне правове закріплення здійснення поліцейського піклування, з одного боку, є однією з гарантій законності діяльності поліцейських, а з іншого – важливим заходом забезпечення правопорядку в державі [11, с. 217].

Відповідно до принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями і спрямована на задоволення їхніх потреб. Вказані відносини формуються відповідно до засад відкритості та прозорості. При цьому основним та єдиним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції є рівень довіри населення до поліції [3].

Отже, поліція служить суспільству шляхом:

- 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку;
- 2) безперервного та цілодобового виконання своїх завдань;
- 3) застосування превентивних заходів;
- 4) взаємодії із населенням на засадах партнерства, яке знаходить свій прояв у встановленні довірчих відносин, що розвиваються на засадах відкритості та прозорості.

Варто погодитися з позицією Р.С. Мельника, який зазначає, що не можна не звернути уваги на той факт, що за сучасних умов державне управління зазнало

суттєвих змін. Як наслідок напрошується висновок, що існуючий за радянських часів термін «державне управління» нині вже не є тією універсальною категорією, яка об'єднує у собі усі прояви управлінської діяльності, з чого випливає необхідність пошуку нового поняття [12, с. 304, 306, 307]. Для вирішення даної проблеми В. М. Бевзенко пропонує використовувати термін «державне регулювання» [13].

Окремо необхідно відзначити, що досі в деяких нормативно-правових актах втілюється ідея необхідності зосередження у руках влади максимальних можливостей щодо управління усіма сферами взаємовідносин держави та суспільства, нормативні акти, що регулюють взаємодію суб'єктів та об'єктів, майже не містять у собі кореспондуючих прав учасників таких відносин, у зв'язку з цим, зміст правового статусу об'єкту перебуває в прямій залежності від наявності системи гарантій, здатних забезпечити законність дій суб'єкта управлінської діяльності. При цьому виникає необхідність перегляду методики регулювання відносин, які виникають у сфері управління [12, с. 315].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можемо констатувати наступне.

1. Політичні, правові, соціально-економічні зміни, що відбуваються в українському суспільстві стали підґрунтям для реформування системи МВС України та, як наслідок, створення Національної поліції як деполітизованого органу, який служить суспільству та єдиним критерієм оцінки ефективності діяльності якого є рівень довіри населення.

2. Зміст започаткованої реформи виключає управлінський вплив МВС України на поліцію як центральний орган виконавчої влади. Сфера компетенції МВС України по відношенню до Національної поліції має охоплюватися поняттям «державне регулювання». Останнє знаходить свій прояв у тому, що Міністр внутрішніх справ України: забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також надання поліцейських послуг та контролює її реалізацію поліцією; забезпечує нормативно-правове регулювання діяльності поліції, погоджує та подає на

розгляд Кабінету Міністрів України розроблені поліцією та Міністерством внутрішніх справ України проекти законів, актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності поліції; затверджує стратегічні програми діяльності та визначає пріоритетні напрями роботи поліції, шляхи виконання покладених на неї завдань; забезпечує виконання міжнародних договорів України, що належать до сфер діяльності поліції; забезпечує ведення та використання баз (банків) даних, визначає порядок обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України, поліцією та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (п. 1-5 ч. 1 ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію»).

Окремо можна відзначити організаційно-управлінський вплив Міністра внутрішніх справ України на формування керівного складу Національної поліції, який загалом, на нашу думку, не охоплюється поняттям державне регулювання та разом з тим має скоріше формальний характер, а отже не позначаються негативним чином на незалежності Національної поліції у служінні суспільству. До таких повноважень належать: надання Міністром внутрішніх справ України пропозицій щодо призначення на посаду керівника поліції; призначення та звільнення Міністром внутрішніх справ України заступників керівника Національної поліції за поданням керівника Національної поліції (ч. 2, 4 ст. 21 Закону України «Про Національну поліцію»).

3. Чинні нормативно-правові положення та практична діяльність МВС України свідчить про існування управлінського впливу останнього по відношенню до новостворених органів Національної поліції. Окреслений вплив знаходить свій прояв у наступному: Міністр внутрішніх справ України затверджує план роботи Національної поліції, приймає рішення про розподіл бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство внутрішніх справ України (п. 4, 6 ч. 1 ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію»); проводять наради з приводу правил та особливостей реалізації завдань, що покладені на поліцію.

Переконані, що управлінський вплив на органи Національної поліції з боку МВС України виключає їх можливість служінню суспільству, адже управління у всіх його формах прояву має бути характерним безпосередньо для поліції як окремої самостійної системи, а відносини між поліцією та МВС України повинні будуватися на засадах взаємодії. Враховуючи викладене вбачається, що ідею побудови Національної поліції України як деполітизованого органу у повному обсязі поки що реалізувати не вдалося.

4. З метою усунення окреслених недоліків та суперечностей, вважається доцільним закріпити на законодавчому рівні повноваження щодо управління поліцією за керівником поліції та чітко визначити вичерпне коло повноважень МВС України з приводу державного регулювання діяльності Національної поліції. Як наслідок вважаємо за доцільне:

- у п. 4 ч. 1 ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію» слова «затверджує план її роботи» виключити;
- п. 6 та 7 ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію» виключити;
- переглянути повноваження керівника Національної поліції, передбачені ст. 22 Закону України «Про Національну поліцію».

На нашу думку, запропоновані зміни є однією із гарантій незалежності та ефективності діяльності поліції та реалізацією ідеї служіння останньої виключно суспільству. Разом з тим маємо відзначити, що окреслена нами проблема не може бути повністю розкрита у межах однієї статті, що свідчить про необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. зі змінами від 8 грудня 2004. // Відомості Верховної Ради. – 1996. - N 30. – ст. 141.
2. Питання реформування органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – 2014. – № 94. – ст. 34.

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст.. 379
4. Большаков А. С. Современный менеджмент: теория и практик / А. С. Большаков, В. И. Михайлов. – СПб. : Питер, 2002. – 416 с.
5. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України / О. М. Бандурка. – Харків: Університет внутрішніх справ, 1998. – 480 с.
6. Енциклопедія державного управління. [Текст] у 8 т. – Т. 1. Теорія державного управління / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. - К.. : НАДУ, 2011. – 747 с.
7. Немець Л. Муніципальне управління [Електронний ресурс] / Л. Немець, Ю. Яковлева, І. Полевич. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9843/2/Муніципальне%20управління.pdf>.
8. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – ст. 385
9. У МВС обговорили порядок дій правоохоронців на 8-9 травня (фото, відео) [Електронний ресурс] / Новини // Офіційний сайт МВС України – Режим доступу : http://mvs.gov.ua/ua/news/1195_U_MVS_obgovorili_poryadok_diy_pravoohoronciv_na_8_9_travnnya_FOTO_VIDEO.htm.
10. Мартиненко О. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ (текст проекту) [Електронний ресурс] / О. Мартиненко, Є. Захаров. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/101834strategiya_rozvitku_organiv_vnutrishnih_sprav_tekst_proektu.html
11. Передерій О.С. Поліцейське піклування як превентивний захід забезпечення правопорядку в Україні // Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічна історико-правові проблеми: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: ХНУВС, 2015. – 352 с. – С.217-218.
12. Мельник Р. С. Система адміністративного права України : [монографія] / Р. С. Мельник. – Х. : Вид-во ХНУВС, 2010. – 398 с.
13. Бевзенко В. М. Поняття та ознаки державного регулювання / В. М. Бевзенко // Підприємництво, господарство і право. – 2006. - № 11. – С. 106-110.